

לונץ מוכר ספרים (או לפחות מנסה)

גלויה מארצות הברית לעיר העתיקה של ירושלים

גלויה השמורה באוסף אלכסנדר פותחת צוהר להכרת
הדרך בה ניסה ההיסטוריון הירושלמי העיוור, אברהם
משה לונץ, לשווק ברחבי העולם היהודי את הספרים
שכתב.

אברהם משה לונץ

אברהם משה לונץ נולד בשנת 1854 בעיר קובנה, אשר הייתה אז חלק מן האימפריה הרוסית. בשנת 1869 הוא עלה עם הוריו לארץ ישראל והתיישב בירושלים, שם למד בישיבת עץ חיים. בשנת 1873 החל לפרסם מאמרים בעיתון החבצלת, תוך שהוא מתמקד בנושאים גאוגרפיים והיסטוריים הקשורים לארץ ישראל.

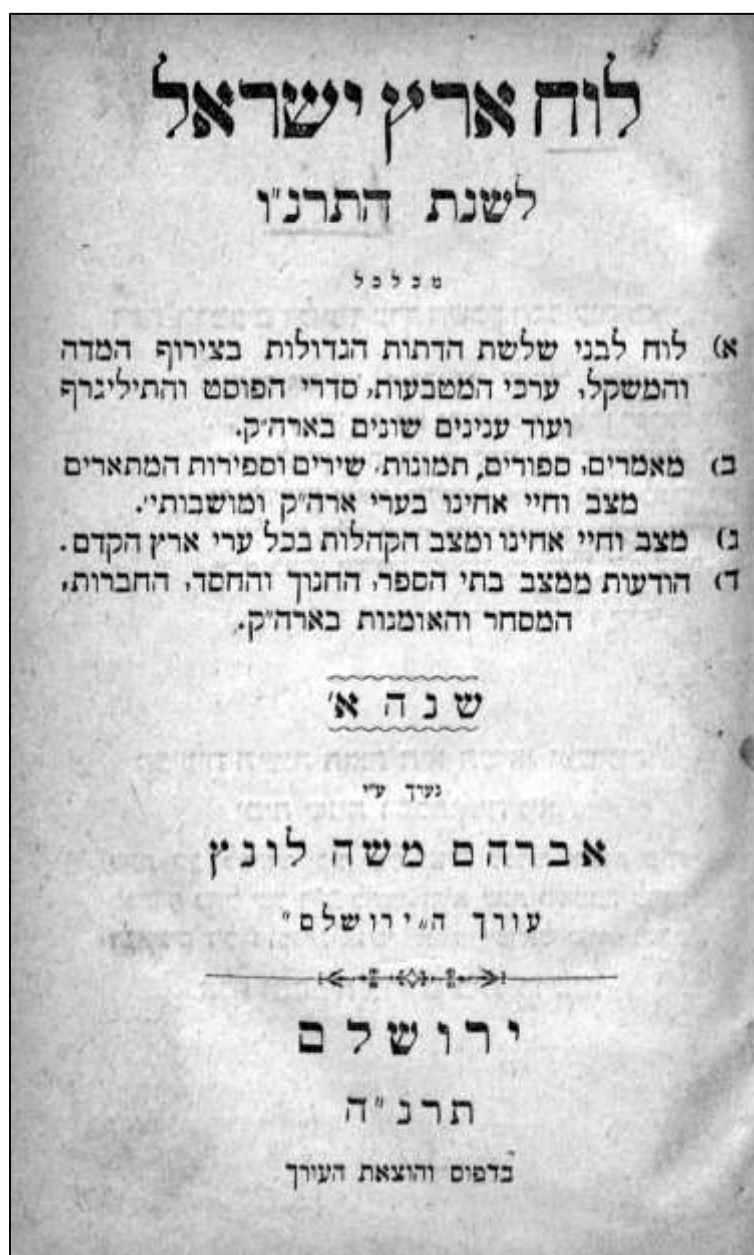
מקור: ויקיפדיה

אברהם משה לונץ

אברהם משה לונץ

בשנת 1876 כתב לונץ את ספרו "נתיבות ציון וירושלים", ובשנת 1891 פרסם מורה דרך ראשון לירושלים בשפה העברית.

בין השנים 1895 ועד 1915 הוציא לונץ לאור מידי שנה את "לוח ארץ ישראל".

לוח ארץ ישראל לשנת התרנ"ו (1896)

לוח ארץ ישראל

"לוח ארץ ישראל" כלל לוח שנה בתוספת נספחים רבים, החל ממדריך שימושי לתחומי חיים שונים בארץ ישראל וכלה בסקירה של יצירות ספרותיות מקומיות.

כסליו ב'טאדיתני 1313 November 1895 תרנ"ו

מולדו יום ח' שעה ע' ונ"ז רבעים ונ"י חלקים צנקר

ל' עברי'	י' עברי'	י' עברי'	ל' עברי'	י' עברי'	י' עברי'	ל' עברי'	י' עברי'	י' עברי'
1	ב	ב' דר"ח	16	ב	18	ו	2	1
2	ג		17	ד	19	ז	3	2
3	ד		18	ה	20	ח	4	3
4	ה		19	ו	21	ט	5	4
5	ו		20	ז	22	י	6	5
6	ז	ויצא	21	ח	23	יא	7	6
7	ח		22	ט	24	יב	8	7
8	ט		23	י	25	יג	9	8
9	י		24	יא	26	יד	10	9
10	יא		25	יב	27	טו	11	10
11	יב		26	יג	28	טז	12	11
12	יג		27	יד	29	יז	13	12
13	יד		28	טו	30	יח	14	13
14	טו	וישלח	29	טז	1	יט	15	14
15	טז		30	יז	2	כ	16	15
16	יז			יח		כא		16
17	יח			יט		כב		17
18	יט			כ		כג		18
19	כ			כא		כד		19
20	כא			כב		כה		20
21	כב			כג		כו		21
22	כג			כד		כז		22
23	כד			כה		כח		23
24	כה			כו		כט		24
25	כו			כז		ל		25
26	כז			כח				26
27	כח			כט				27
28	כט			ל				28
29	ל							29
30								30

מנהגים

מדליקין נר חנוכה בשמן זית, והמהדרין ידליקו צפנסיס הקצועים על פתח הבית ומצחין לפרקווי ניסא.
 תלמידי ח"ה הקספרדים ונולמדיהם צראשס יקצצו על פתחי הנכבדים, והמה יתנו להם מכל מאכל אשר יאכל או מהת כסף, וההנקצן יכרו כרה ביום האחרון של חנוכה צחדרי חת"ם צעד התלמידים ונולמדיהם, והיה תקרה בשם "חנכת המזבח", וקודם הקעודה יאמרו כל הנערים צבה"נ ש"ס פעמים (כמין שבו) אחת הסקוק "שבו שבו לנו מעט אכל" ואח"כ יאמרו שיר השירים צניבון (עבס המנהג הוא ע"ס הסוד).

זכרונות נ' בו, הוסרו הספילים אשר העמידו הסוריים בצצר העורה.

ו' בו מת המלך הורדוס (אלכסנדר ינאי).

כ"א בו נצחון היהודים על השמרונים והריסת בית מקדשם אשר בחר גריוס.

כ"ה בו טהרו בני השמונאי את ההיכל והנבנו את המקדש.

כ"ה (ו) בו שרף יהויקים את המנילה שכתב ביוך מסוי ירמיהו.

מנה ג' י' ס.

מדליקין כל חנוכה צשמן זית, והמדליקין ידליקו צפננים הקצוצים על פתח הבית מנחון לפרקומי ניסא.
הלמדי ח"ה הקפדנים ונלמדיהם צראשם יקצצו על פתחי הנכבדים, והמה יתנו להם מכל מאכל אשר יאכל או מהם בקף, וההקצץ יכרו כרם ציום האחרון של חנוכה צחדרי ח"ה צעד הלמדיים ונלמדיהם, והיא הקרל צשם "חנכת המזבח", וקודם הקעודה יאמרו כל הנערים צצהכ"כ ש"ס פעמים (כמנין שצו) את השקוק שצצו שצרו לנו מעט אכל" ואת"כ יאמרו שיר השירים צניבון (עשם המנהג הוא ע"ס הקוד).

זכרונות

ג' ב'ו הוסרו הפסילים אשר העמידו הסוריים בחצר העזרה.
ו' ב'ו מת המלך הורדוס (אלכסנדר ינאי).
כ"א ב'ו צנחון היהודים על השמרונים והריסת בית מקדשם אשר בהר גריזים.
כ"ה ב'ו טהרו בני השמונאי את ההיכל וחנכו את המקדש.
כ"ה (ז) ב'ו שרף יהויקים את המנילה שכתב בידך מסי ידמיהו.

עמוד לדוגמה מתוך לוח ארץ ישראל

אברהם משה לונץ מוכר ספרים

בגיל 23 החלה ראייתו של אברהם משה לונץ להתדרדר, ולמרות מאמצי הרופאים בווינה ובפריז, לשם נסע לשם ריפוי, הוא התעוור כעבור כשנתיים.

גם לאחר שאיבד את ראייתו, המשיך לונץ לעסוק במחקר היסטורי וגאוגרפי של ארץ ישראל, תוך שהוא מתפרנס ממכירת הספרים והפרסומים שהוציא לאור.

כפרי הר' אברהם משה לונץ

מירושלם

(1) לוח ארץ ישראל לשנת תרנ"ו שמושי
ומפרותי 224 עמודים עם תמונות
מחירו 35 קאפ'.

(2) מורה דרך עם תמונות מחירו 1 ר"ב.

(3) ירושלים ד"ח מחיר כל חלק 1 ר"ב.

(4) האכר (דער קאלאניסט) ד' חוברות
מחיר כל חוברת 50 קאפ'.

נמצאים למכירה אצל האחים לעווין-
עפשטיין ווארשוי נענשא 5.

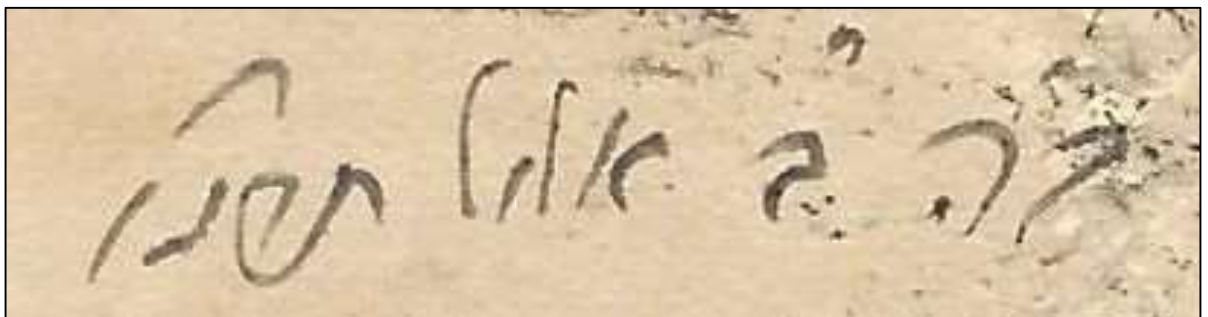
מודעה שהתפרסמה בעיתון המליץ, 7 באוגוסט 1895

הגלויה מאוסף אלכסנדר

במאמץ לאתר שווקים חדשים לפרסומים שהוציא לאור, נהג אברהם משה לונץ לפנות לגורמי מפתח ברחבי העולם היהודי ולנסות להיעזר בהם במכירת הספרים. דוגמה למענה על פנייה שכזו קיימת בגלויה השמורה באוסף אלכסנדר, ונועדה ללונץ שישב בירושלים.

על פי התאריך העברי ששולב בנוסח הגלויה, היא נכתבה ב-ב' אלול תרנ"ו, 11 באוגוסט 1896.

הגלויה מאוסף אלכסנדר

הגלויה הועברה למשלוח באותו יום, והוחתמה ב-11 באוגוסט 1896 בבית הדואר של העיר דה מוין, בירת מדינת איווה שבארצות הברית

היא נכתבה על ידי הרב אשר ליפמן זרחי, שימש באותה עת כרב של קהילת דה מוין.

RABBI A. L. ZARCHY,
DES MOINES IA.

אשר ליפמן זרחי

אשר ליפמן זרחי

הרב אשר ליפמן זרחי שימש באותה עת כרב של קהילת דה מוין. הוא נולד בקובנה ב-1864 והוסמך לרבנות בישיבת וולוז'ין. בשנת 1893 היגר הרב זרחי לארצות הברית, שם שימש כרב בית כנסת בברוקלין.

ב-1894 התמנה לרב של קהילת דה מוין באיווה, ונחשב לאחד מחשובי הרבנים האורתודוקסים בארה"ב. בשנת 1903 מונה לרב של קהילת לואיוויל שבקנטקי, שם נפטר בשנת 1932.

קברו של הרב אשר ליפמן זרחי בלואיוויל שבקנטקי

הגלויה מגיעה לירושלים

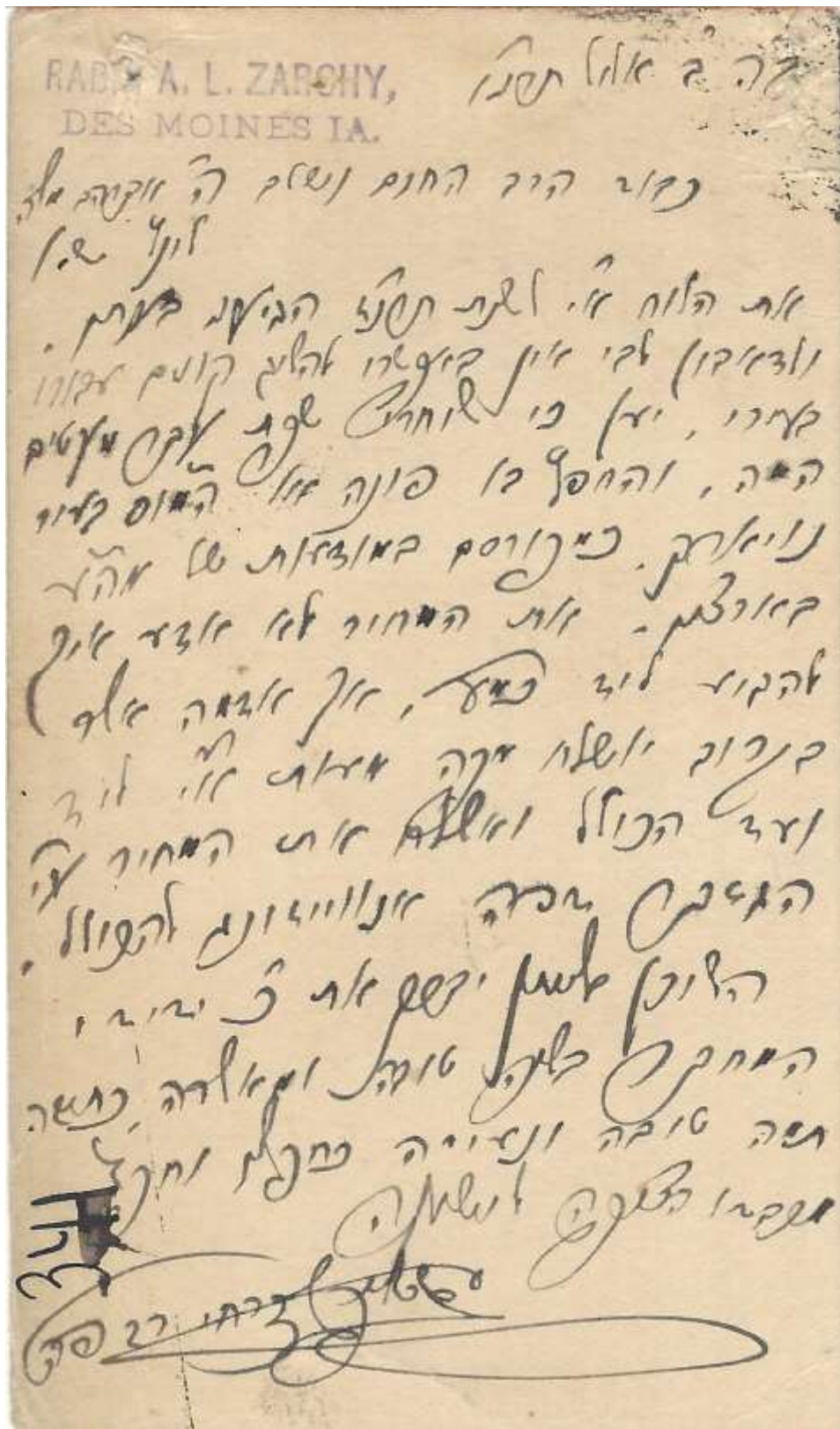
לא ברור באיזה תאריך התקבלה הגלויה בבית הדואר בירושלים, כיוון שעם הגעתה לסניף הדואר התורכי ברובע היהודי בירושלים הוטבעה עליה החותמת התלת לשונית (שכללה את המילה "ירושלים" גם באותיות עבריות), אשר לא הכילה את התאריך.

זהו שימוש לא שכיח בחותמת זו כחותמת הגעה.

הגלויה מגיעה לירושלים

כאשר הגיעה תשובתו של הרב זרחי לידיו של לונץ,
היא בוודאי גרמה לו אכזבה.

הגלויה מגיעה לירושלים

הרב זרחי כתב כי אין באפשרותו לאתר בקרב חברי קהילתו קונים ללוח ארץ ישראל, אותו שלח לו לונץ.

את הלוח א"י לשנת תרנ"ז הגיעני בעתו, ולדאבון לבי אין באפשרי להשיג קונים עבורו בעירי, יען כי שוחרי שפת עבר מעטים המה, והחפץ בו פונה אל מוכרי הספרים בעיר ניו יורק, כמפורסם במודעות של מעלת כבודו בארצנו. את המחיר לא אדע איך להגיע ליד כבוד מעלת ערכו, אך אדמה אשר בקרוב יושלח מפה מעות א"י ליד ועד הכולל ואשלח את המחיר... השוכן בשמים יברך את כבוד ידידי המחבר בשנה טובה ומאושרה, כתיבה תמה טובה ונעימה...

